

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Digi- ja väestötietovirastoa koskevaksi lainsäädännöksi sekä laeiksi eräiden rekisterihallintoa koskevien lakien muuttamisesta

Tausta

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen 5.4.2016 tekemän valtion hallintotehtäviä koskevan linjauksen mukaisesti valtion hallintotehtävissä periaatteena on valtakunnallinen toimivalta silloinkin, kun tehtävät edellyttävät alueellista tai paikallista läsnäoloa. Toisena periaatteena valtion hallintotehtävissä on valtakunnallisesti yhtenäisen toimintatavan ja ratkaisukäytännön soveltaminen.

Näiden linjausten mukaisesti valtiovarainministeriö on asettanut 31.8.2017 hankkeen valmistelemaan maistraattien uudelleenorganisointia. Hankkeen tavoitteeksi on täsmennetty 5.12.2017 toiminnallinen organisaatiomuutos, jossa Väestörekisterikeskuksen, maistraattien ja Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävät yhdistettäisiin uudeksi kokonaisuudeksi nykyiseen Väestörekisterikeskukseen. Samalla viraston nimi muutettaisiin Digi- ja väestötietovirastoksi. Hallituksen esitys on valmisteltu osana tehtävien yhdistämishanketta.

Maistraattien yleistä hallintoa, organisaatiota ja tehtäviä koskevaa lainsäädäntöä ei tällä hetkellä ole. Rekisterihallintolaki (166/1996) on väestörekisterihallinnon organisaatiota koskeva säädös, joka käytännössä on toiminut sekä maistraattien että Väestörekisterikeskuksen toiminnan perustana. Väestökirjanpidon sekä muun rekisterihallinnon paikallisviranomaisina toimivat lain mukaan maistraatit, jotka ovat alueellisesti toimivaltaisia. Ahvenanmaan maakunnassa maistraatille säädetyjä tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto, jollei erikseen toisin säädetä.

Tavoitteet

Luonnos hallituksen esitykseksi sisältää ehdotuksen uudeksi laiksi Digi- ja väestötietovirastosta. Viraston on tarkoitus aloittaa toimintansa vuoden 2020 alusta. Digi- ja väestötietovirasto olisi valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimiva valtion keskushallinnon valtakunnallinen viranomainen, jonka toiminta-ajatuksena olisi edistää yhteiskunnan digitalisaatiota, turvata tietojen saatavuutta ja tarjota palveluja asiakkaiden elämäntapahtumiin. Osa viraston tehtävistä perustuisi oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Näiden tehtävien osalta valtiovarainministeriö ja oikeusministeriö tekisivät viraston ohjauksessa yhteistyötä.

Samassa yhteydessä organisaatiolain valmistelun kanssa on valmisteltu sellaiset muut lainsäädännön muutokset, joita organisaatiouudistus edellyttää sekä sellaiset aineellisia kysymyksiä koskevat muutokset, jotka olennaisesti liittyvät uudistukseen. Tiiviin valmisteluajataulun puitteissa ei ole ollut mahdollisuutta valmistella kaikkia teknisiä lainsäädäntömuutoksia valmiiksi lausuntokierrokselle. Liitännäislakien valmistelua on kuvattu tarkemmin lausuntopyynnön liitteessä (Liite 2).

Esitys sisältää myös ehdotuksia Digi- ja väestötietoviraston rekistereitä koskevan lainsäädännön muutoksiksi. Nämä eivät seuraa suoraan virastojen uudelleenorganisoinnista, mutta ne on tarkoituksenmukaista toteuttaa samassa yhteydessä. Lisäksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lakiin (661/2009, jäljempänä väestötietolaki) tehtäisiin tiedonhallinnasta ja käytännön tarpeista johtuvia muutoksia samalla, kun sitä muutetaan organisaatiouudistuksen johdosta.

Lausuntopyynnön liitteenä (Liite 3) on myös luonnos valtioneuvoston asetukseksi Digi- ja väestötietovirastosta. Asetuksesta järjestettäisiin varsinainen lausuntokierros myöhemmin. Luonnoksen tarkoituksena on tässä vaiheessa antaa kokonaiskuva organisaation sääntelystä.

Ruotsinkielinen käännös esityksen perusteluista lähetetään vastaanottajille sen valmistuttua.

Vastausohjeet vastaanottajille

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Digi- ja väestötietovirastoa koskevaksi lainsäädännöksi sekä laeiksi eräiden rekisterihallintoa koskevien lakien muuttamisesta. Myös muut kuin alla Jakelu -kohdassa mainitut tahot voivat antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi valtiovarainministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopalvelussa olevien väliotsikoiden mukaisesti.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivuilta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausunto.om@om.fi.

Huomaattehan, että kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan valtiovarainministeriölle viimeistään 10.8.2018.

Valmistelijat

Lisätietoja antavat neuvotteleva virkamies Miska Lautiainen (5.6.-15.6. ja 30.7.-10.8.), 029 553 0212, miska.lautiainen(at)vm.fi sekä lainsäädäntöneuvos Maarit Huotari (19.6.-13.7.), 029 553 0491, maarit.huotari(at)vm.fi.

Liitteet:

[Allekirjoitettu_lausuntopyyntö.pdf](#)

[Liite 1 Luonnos hallituksen esitykseksi.pdf](#)

[Liite 2 Lausuntokierroksen aikana valmisteltavien liitelakien muutostarpeet.pdf](#)

[Liite 3 Luonnos valtioneuvoston asetukseksi Digi- ja väestötietovirastosta.pdf](#)

[Liite 4 Sammanfattning Ruotsinkielinen tiivistelmä.pdf](#)

[Liite 5 Lagförslag Ruotsinkieliset säädöstekstit.pdf](#)

[Begäran om utlåtande.pdf](#)

[Översättning1_Början av allmänna motivering_280618.pdf](#)

[Översättning2_Detaljmotivering_100718.pdf](#)

[Översättning3_Resten av allmänna motivering_130718.pdf](#)

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit luonnoksesta

Kirkkohallitus katsoo, että Väestökisterikeskuksen ja maistraattien organisaatiouudistus lähtee valtionhallinnon tarpeista käsin, eikä sillä ole huomautettavaa uudistuksen toteuttamistavasta. Kirkkohallitus toivoo, että sen ja Väestökisterikeskuksen sekä maistraattien välinen hyvä yhteistyö jatkuu myös uuden Digi- ja väestötietoviraston kanssa.

Kirkkohallitus on keskittynyt tässä lausunnossaan ehdotettuun väestötietojärjestelmästä ja Väestökisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009, myöhemmin väestötietolaki) muutokseen.

Organisaatiouudistus

Kommentit virastojen organisointia koskevista ratkaisuista yleisesti

Kommentit lakiin Digi- ja väestötietovirastosta

Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely

Yleiset kommentit virastojen tietojen käsittelyä koskevista ratkaisuista

Kommentit väestötietolain (661/2009) muuttamisesta

Kirkkolaissa (1054/1993) on viittauksia väestötietolakiin muun muassa kirkonkirjojenpitoa koskevien säännösten yhteydessä. Lain nimikkeen muuttaminen ehdotetulla tavalla aiheuttaa muutostarvetta myös kirkkolain säännöksiin. Kirkkohallitus pitää hyvänä, ettei viittaussäännösten osalta ole kuitenkaan tarvetta muuttaa pykäläviittauksia.

Kirkkolaissa on kirkon yhteistä jäsenrekisteriä koskevissa säännöksissä käytetty väestötietolain kanssa yhteneviä ilmaisuja. Osa näistä ilmaisuista ehdotetaan väestötietolakia koskevassa muutosehdotuksessa muutettavaksi, koska ne ovat epätarkkoja ja osittain vanhentuneita. Jotta tulkintakäytännöt kattavien henkilörekisterien osalta olisivat mahdollisimman yhtenevät, on katsottava, että kirkkolain säännöksiä jäsenrekisteristä on hyvä muuttaa myös tältä osin. Lisäksi samassa yhteydessä tultaneen tekemään myös muita tarkentavia täsmennyksiä kirkkolain jäsenrekisteriä ja kirkonkirjojenpitoa koskeviin säännöksiin.

Ehdotuksessa esitetään väestötietolain 42 §:n 2 momentin kumoamista, koska katsotaan, että säännös kuuluisi enneminkin rekisterinpitäjää koskevaa lainsäädäntöön. Mainitun lainkohdan sekä väestötietolain 70 §:n nojalla maistraatit ovat voineet avioliiton esteiden tutkinnan yhteydessä pyynnöstä tutkia myös kirkollisen vihkimisen edellytysten täyttyminen rippikoulun käymisen osalta. Tästä palvelusta on laadittu erillinen sopimus. Jotta palvelu voisi edelleen jatkua, tulisi asiasta todennäköisesti säätää kirkkolaissa.

Ottaen huomioon kirkkolain erityinen lainsäädäntöjärjestys sekä meneillään olevat kirkkolakiin kohdistuvat laajahkot muutoshankkeet, kirkkolain muutosta ei saatane voimaan vuoden 2020 alusta. Tästä syystä kirkkohallitus ehdottaa, että väestötietolain muutoslain voimaantulosäännökseen lisättäisiin siirtymäsäännös, jonka mukaan 42 §:n 2 momenttia sovellettaisiin aina vuoden 2021 loppuun. Muutoin kirkkolain muutoksen arvioitua viivästystä ei voitane pitää merkittävänä.

Kommentit Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin

Kommentit muihin viraston tietojenkäsittelyä koskeviin säännöksiin

Tekniset säädösmuutokset

Kommentit säädösten valmistelusta ja muutostarpeiden kartoituksesta

Puuttuuko lausuntopyynnön liitteenä olevasta luettelosta (Liite 2) jokin laki, jota olisi muutettava organisaatiouudistuksen myötä?

Esityksen vaikutukset

Kommentit esityksen vaikutuksista

Muut kommentit

Muut kommentit

Kivivasara Sami
Valtiovarainministeriö

Huotari Maarit
Valtiovarainministeriö